

Livsmedelsverkets yttrande över remiss KN2023/03699 från Klimat- och näringslivsdepartementet angående EU-kommissionens förslag på revidering av Avfallsdirektivet (2008/98/EG)

Sammanfattning

Livsmedelsverket instämmer till förslaget syfte att minska den miljö- och klimatmässiga påverkan som livsmedelsavfallet har i livsmedelskedjan.

Livsmedelsverket tillstyrker förslaget att man använder sig av EU-gemensamma mål för att föra arbetet framåt. Livsmedelsverket är däremot tveksamt till målet som rör detaljhandels- och konsumentledet. Eftersom det bara är delar av livsmedelsavfallet som kan minskas (matsvinnet) blir målet för detaljhandels- och hushållsledet väldigt ambitiöst, särskilt för hushållsledet. Målen behöver vara realistiska utifrån hur stora delar av livsmedelsavfallet som faktiskt går att minska. Livsmedelsverket ser inte heller att förslaget har beaktat omställningen till en mer hållbar och hälsosam kost, med ökad konsumtion av frukt och grönt som förväntas öka mängden livsmedelsavfall i hushållen. Både det som är oundvikligt som skal och kärnhus samt även ätbara delar (matsvinn) kan förväntas öka, då frukt och grönt är det kategori av livsmedel som slängs mest i hushållen.

Livsmedelsverkets yttrande avser endast de delar av förslaget som rör Livsmedelsverkets ansvarsområde.

Generella synpunkter

Enligt kommissionen syftar förslaget bland annat till att minska den miljö- och klimatmässiga påverkan som livsmedelsavfallet bidrar till i livsmedelskedjan. Livsmedelsverket ställer sig generellt positiva till initiativ som bidrar till miljö- och klimatnytta i linje med Livsmedelsverkets pågående arbete inom livsmedelsstrategin att arbeta för målet i Agenda 2030 om minskat matsvinn.

2023-10-24

Dnr 2023/03126
Saknr 3.2.2

Livsmedelsverket saknar aspekten av, hur en omställning till en mer hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion påverkar mängden livsmedelsavfall, i förslaget och undrar om det har beaktats när förslaget har tagits fram. Av såväl hälso- som miljöskäl behöver EU:s befolkning ställa om till en mer växtbaserad kost framöver. I Sverige skulle konsumtionen av frukt och grönt behöva öka markant. I hushållen är det frukt och grönt som är den största gruppen livsmedel som slängs i dagsläget. En mer växtbaserad kost genererar mer livsmedelsavfall såsom exempelvis skalrester och kärnhus men även ätbara delar (matsvinn).

Synpunkter på förslaget

Livsmedelsverket välkomnar ambitionen att minska miljö- och klimatpåverkan i livsmedelssektorn. Livsmedelsverket bedömer också att det här initiativet kan förstärka myndighetens arbete med att minska matsvinnet och bekräfta myndighetens inriktning och interna mål om att minska matsvinnet i Sverige.

Livsmedelsverket tillstyrker förslaget att man använder sig av EU-gemensamma mål för att föra arbetet framåt. Målen behöver vara realistiska och eftersom det bara är delar av livsmedelsavfallet som kan minskas (matsvinnet) blir målet för detaljhandels- och hushållsledet väldigt ambitiöst, särskilt för hushållsledet, därför är Livsmedelsverket tveksamt till målet som rör detaljhandels- och konsumentledet.

Livsmedelsavfall inkluderar alla livsmedel, både fasta och flytande som har blivit avfall. I begreppet livsmedelsavfall ingår både matsvinn, mat som hade kunnat ätas upp, såsom exempelvis matrester eller mat där datumet har passerat, och oundvikligt livsmedelsavfall såsom skal, ben och kaffesump. Det är alltså den del av livsmedelsavfallet som är matsvinn som går att minska. Det är viktigt att medlemsstaterna har kännedom om fördelningen mellan ätligt (matsvinn) och oätligt livsmedelsavfall för att kunna bedöma vilka delar av livsmedelskedjan som har störst potential att minska sitt livsmedelsavfall genom att matsvinnet minskar och vilka åtgärder som behöver sättas in.

I Sverige utgörs livsmedelsavfallet hos hushållen i snitt av 28% matsvinn. Livsmedelsverkets bedömning är att en minskning med 30% av livsmedelsavfallet i hushållsledet är omöjlig. Det betyder att detaljhandelsledet (såsom butik, grossister, restaurang och andra storhushåll) skulle behöva minska sitt livsmedelsavfall med betydligt mer än 30% för att målet ska uppnås eftersom hushållsledet står för en majoritet av det totala livsmedelsavfallet. Det är väsentligt att målet sätts på en realistisk nivå och att tidigare påvisad minskning av livsmedelsavfall får räknas in i målet.

Det finns också möjlighet att minska det totala livsmedelsavfallet genom en lägre konsumtion av livsmedel totalt. Eftersom vi i Sverige idag konsumerar mer mat än vad vi

2023-10-24

Dnr 2023/03126
Saknr 3.2.2

behöver rent näringsmässigt finns det utrymme att minska konsumtionen utan någon negativ näringspåverkan på befolkningsnivå (i Sverige).

Livsmedelsverket ser att förslaget kommer att kräva finansiering. Handlingsplanen ”Fler gör mer” togs fram 2018 av Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Naturvårdsverket och har antagits som Sveriges särskilda program för förebyggande av livsmedelsavfall som en del i det nationella avfallsförebyggande programmet. Arbetet med handlingsplanen behöver utifrån förslaget intensifieras och det innebär behov av finansiering motsvarande åtminstone dagens nivåer för detta arbete.

Enligt förslaget ska varje medlemsstat utse behöriga myndigheter som ansvarar för koordineringen av det förebyggande avfallsminskingsprogrammet. I Sverige finns idag ett välfungerande samarbete mellan flera olika myndigheter på matsvinnområdet och Livsmedelsverket ser gärna att samarbetet fortsätter.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Annica Sohlström. I den slutliga handläggningen medverkade enhetscheferna Sofia Sandström och Britta Ekman. Föredragande var ämneskoordinator Martina Görnebrand och rådgivare Karin Fritz.

Annica Sohlström

Martina Görnebrand